

Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ
ДОДЕРЖАННЯ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Методичні рекомендації щодо проведення моніторингу дотримання прав дитини в умовах децентралізації влади розроблено з урахуванням практичної роботи з питань захисту прав дитини за період впровадження реформи на території України, у тому числі в рамках моніторингових візитів до органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, органів, установ і закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо, а також з використанням інших інформаційних, статистичних, аналітичних матеріалів.

Публікація стане у нагоді представникам державних і недержавних організацій та інституцій, які працюють у сфері захисту прав дитини, а також урядовцям, працівникам міністерств та відомств, керівникам і фахівцям центральних і місцевих органів виконавчої влади, науковцям, діячам громадських організацій, усім, кого цікавлять питання моніторингу дотримання прав дитини.

ЗМІСТ

Список скорочень	4
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ	5
Розділ 2. БАЗОВІ ПРАВА, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ОХОПЛЕНІ МОНІТОРИНГОМ	29
Розділ 3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ	30
ДОДАТКИ	
Додаток 1. Законодавство, що регламентує діяльність органів, служб, закладів тощо в умовах децентралізації влади	43
Додаток 2. Рекомендації щодо заповнення звіту за результатами здійснення моніторингу	47

Список скорочень

ВПО	внутрішньо переміщена особа
ДБСТ	дитячий будинок сімейного типу
ДЗО	дошкільний заклад освіти
ЄІАС «Діти»	Єдина інформаційно-аналітична система «Діти»
ІРЦ	інклюзивно-ресурсний центр
КМУ	Кабінет Міністрів України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
МОН	Міністерство освіти і науки України
ООП	особливі освітні потреби
ОМС	органи місцевого самоврядування
ПС	прийомна сім'я
ТГ	територіальна громада
СЖО	складні життєві обставини
ССД	служба у справах дітей
ЦСС	центр соціальних служб
ФСР	фахівці соціальної роботи

Розділ 1.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ

Моніторинговий візит є одним із інструментів здійснення Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений), його представниками та представниками Секретаріату Уповноваженого контролю й оцінки стану додержання прав і свобод дитини в умовах децентралізації влади.

Реформа децентралізації влади проводиться з метою формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад. Реформа передбачає відповідальність органів місцевого самоврядування перед жителями – за ефективність своєї роботи, а перед державою – за її законність¹.

Об'єктами моніторингового візиту, діяльність яких перевіряється, є:

- Територіальна громада (як орган опіки та піклування, у разі відсутності Служби у справах дітей та уповноваженого представника із захисту прав дитини);
- Служба у справах дітей;
- Центр соціальних служб, територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)

¹ <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>

- Відділ (управління) освіти;
- Відділ (управління) охорони здоров'я.

ДО ОСОБЛИВОЇ УВАГИ:

- будь-яка інформація стосовно дітей є конфіденційною і не може бути оприлюднена;
- будь-яка одержувана інформація повинна мати відповідне документальне підтвердження (накази, протоколи, статистика, реальні приклади практичної реалізації, фіксація фактів моніторами при особистому відвідуванні тощо);
- будь-яку статистичну інформацію бажано одержувати в динаміці (тобто за певний період часу, щоб можна було проаналізувати тенденції);
- для кожного об'єкту Моніторингу фіксується: повна назва, адреса, ПІБ керівника, контактні телефони, ПІБ, посада осіб, з якими проводиться бесіда.

✓ ОРГАН ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ

Визначення поняття «Орган опіки та піклування» наведено в Цивільному кодексі України, Законі України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», постанові КМУ від 24 вересня 2008 р. № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» (далі – Постанова № 866).

Відповідно до ст. 56 Цивільного кодексу України органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад. Права та обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки та піклування, щодо забезпечення прав та інтересів фізичних осіб, які потребують опіки та піклування, встановлюються законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 11 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених

батьківського піклування» містить визначення органу опіки та піклування в контексті повноважень щодо захисту прав дитини, а саме: органами опіки та піклування є районні, районні у містах Києві та Севастополі місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад. Органи опіки та піклування забезпечують вирішення питань щодо:

- встановлення статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;
- надання опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, та застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- соціального захисту і захисту особистих, майнових, житлових прав та інтересів дітей;
- забезпечення пріоритетних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- притягнення до відповідальності осіб, які порушують права дитини;
- надання письмової згоди або заперечення на відчуження нерухомого майна (у тому числі житла) та іншого майна, власником якого є дитина;
- подання заяв, клопотань, позовів про захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Соціальний захист та захист прав дітей у межах своєї компетенції здійснюють районні, районні у містах Києві та Севастополі місцеві державні адміністрації, виконавчих органів міських, районних у містах, сільських, селищних рад.

Органи опіки та піклування мають право перевіряти умови влаштування, утримання, виховання, навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можуть переводити дітей, життю та здоров'ю (у тому числі психічному) яких загрожує небезпека, до інших форм влаштування.

Присутність представника органів опіки та піклування на судових засіданнях є обов'язковою в разі, якщо розглядається справа стосовно дитини або з питань, що зачіпають права дитини.

У визначенні п.3 Постанови № 866 органами опіки та піклування є районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад (далі – органи опіки та піклування), які провадять діяльність із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі забезпечення їх права на виховання у сім'ї, надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових і житлових прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей.

Органи опіки та піклування провадять свою діяльність, пов'язану із захистом прав дитини, з дотриманням таких принципів:

- забезпечення найкращих інтересів дитини;
- недопущення дискримінації дітей;
- конфіденційності інформації про дитину.

Безпосереднє ведення справ і координація діяльності стосовно захисту прав дітей, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, а також стосовно здійснення передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей покладаються на служби у справах дітей районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, сільських, селищних рад територіальних громад.

Для здійснення визначених законом повноважень щодо захисту прав дітей міські, районні у містах (у разі їх утворення), сільські, селищні ради об'єднаних територіальних громад забезпечують:

- утворення служб у справах дітей;
- розроблення та затвердження положення про службу у справах дітей з урахуванням пункту 5 постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. № 1068 «Про затвердження

типових положень про службу у справах дітей» (Офіційний вісник України, 2007 р., № 66, ст. 2541) та примірного положення про службу у справах дітей виконавчого органу міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, сільської, селищної ради, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 16.09.21 № 518 «Про затвердження примірних положень про службу у справах дітей»;

- роботу єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів;
- прийом від райдержадміністрацій особових справ дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, які походять з відповідної територіальної громади, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах та проживають (перебувають) на території відповідної територіальної громади, згідно з примірним Порядком, затвердженим Наказом Мінсоцполітики 03.02.2021 № 48;
- облік дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей, які можуть бути усиновлені; дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які прибули з інших територій; усиновлених дітей, за умовами проживання та виховання яких здійснюється нагляд; дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах; потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; кандидатів в усиновлювачі; нерухомого майна дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі дітей, які до утворення служб у справах дітей міськими, районними у містах (у разі їх утворення), сільськими, селищними радами об'єднаних територіальних громад перебували на відповідному обліку в службах у справах дітей райдержадміністрацій (облік потенційних прийомних батьків, батьків-вихователів, дітей, які можуть бути усиновлені, та кандидатів в усиновлювачі ведуть виключно служби у справах дітей виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад).

Повноваження щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав

дітей визначені у відповідних Методичних рекомендаціях, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 30.12.2020 № 868 (далі – Наказ № 868)².

Статтею 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення. Зокрема, до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад в частині захисту прав дитини належать:

- власні повноваження, зокрема, щодо забезпечення надання соціальних послуг відповідно до закону, встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення;
- делеговані повноваження, зокрема, щодо забезпечення відповідно до законодавства соціальними послугами осіб та сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, забезпечення утримання та виховання дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Повноваження органів місцевого самоврядування у сферах запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, торгівлі людьми визначено статтею 8 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», іншими законами України, постановами Кабінету Міністрів України та наказами Мінсоцполітики, вказаними в додатку до Наказу № 868.

Згідно з визначеними повноваженнями п. 1.1. Методичних рекомендацій щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, затверджених Наказом № 868, виконавчим органам сільських, селищних, міських рад рекомендується забезпечувати:

- прийом громадян з питань соціального захисту, захисту прав дітей, оформлення опіки/піклування;
- проведення соціальної роботи;

² <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0868739-20#Text>

- визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах відповідно до закону, у тому числі із залученням надавачів соціальних послуг недержавного сектору, оприлюднення інформації про відповідні результати;
- проведення заходів для виявлення вразливих груп населення та осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- надання базових соціальних послуг особам/сім'ям за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї, вжиття заходів з надання інших соціальних послуг особам/сім'ям шляхом створення мережі надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору та/або залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору;
- затвердження, забезпечення фінансування та виконання відповідних місцевих програм, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах;
- підвищення професійної компетентності/кваліфікації працівників, які надають соціальні послуги;
- ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг на місцевому рівні;
- проведення моніторингу надання соціальних послуг відповідно до закону, оцінювання їхньої якості відповідно до стандартів надання соціальних послуг, оприлюднення результатів моніторингу;
- безпеку дітей;
- виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та організацію їх соціального захисту;
- розвиток і функціонування сімейних форм виховання дітей, підбір кандидатів в усиновлювачі, у прийомні батьки, батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу та в патронатні вихователі;
- діяльність органів опіки та піклування;

- реалізацію заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, протидії торгівлі людьми та жорстокому поводженню з дітьми;
- надання особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю передбачених законом реабілітаційних послуг, технічних та інших засобів реабілітації;

ДО ОСОБЛИВОЇ УВАГИ:

Відповідно до п. 1.3 Методичних рекомендацій щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, затверджених Наказом № 868, Службу у справах дітей рекомендовано підпорядкувати голові сільської, селищної, міської ради, який є головою органу опіки і піклування, що приймає рішення щодо захисту дітей.

Не рекомендується приєднувати до будь-якого структурного підрозділу з питань соціального захисту населення службу у справах дітей.

✓ СЛУЖБА У СПРАВАХ ДІТЕЙ

Відповідно до п.3 Постанови № 866 безпосереднє ведення справ і координація діяльності стосовно захисту прав дітей, покладаються на служби у справах дітей (далі – ССД).

Рекомендації щодо організації діяльності з питань захисту прав дітей (відповідно до Наказу № 868):

Для виконання визначених законодавством повноважень щодо захисту прав дітей міські, районні у містах (у разі їх утворення), сільські, селищні ради забезпечують:

- утворення ССД;
- роботу єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів;

- прийом від районних державних адміністрацій особових справ дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, які походять з відповідної територіальної громади, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі – СЖО) і проживають (перебувають) у відповідній територіальній громаді;
- облік дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей, які можуть бути усиновлені; дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які переїхали з інших територій; усиновлених дітей, за умовами проживання та виховання яких здійснюється нагляд; дітей, які перебувають у СЖО; потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; кандидатів в усиновлювачі;
- облік нерухомого майна дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі дітей, які до утворення ССД міськими, районними у містах (у разі їх утворення), сільськими, селищними радами перебували на відповідному обліку у ССД районних державних адміністрацій (облік потенційних прийомних батьків, батьків-вихователів, дітей, які можуть бути усиновлені, та кандидатів в усиновлювачі ведуть виключно ССД виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад).

Служба у справах дітей міської ради забезпечує:

- 1) ведення прийому громадян з питань, що стосуються соціального захисту дітей;
- 2) надання інформації та проведення консультацій щодо діяльності органу опіки та піклування, ССД, форм влаштування дітей, з питань застосування законодавства щодо захисту прав дітей, у тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у СЖО;
- 3) виявлення дітей, залишених без батьківського піклування (зокрема, знайдених, підкинутих, дітей, життю або здоров'ю яких загрожує небезпека);
- 4) реєстрацію народження дитини підкинутої, знайденої, покинутої в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я, дитини, мати якої померла чи місце проживання матері якої встановити неможливо;

- 5) тимчасове влаштування дітей, залишених без батьківського піклування, та прийняття рішень про доцільність (недоцільність) повернення таких дітей, а також дітей, які перебувають у СЖО і були охоплені різними формами тимчасового влаштування, до батьків або осіб, які їх замінюють, зокрема:
- клопотання про влаштування дітей у притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, центри соціальної підтримки дітей та сімей, підпорядковані обласній державній адміністрації (обласній раді) або іншому місцевому органу виконавчої влади (органу місцевого самоврядування);
 - рішення про влаштування дитини в заклад, підпорядкований виконавчому органу міської ради територіальної громади, рішення про її вибуття із такого закладу;
 - влаштування дитини у сім'ю родичів, знайомих та вибуття з такої сім'ї;
 - влаштування дитини у сім'ю патронатного вихователя та вибуття з неї;
- 6) вжиття заходів щодо надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, його зміни;
- 7) вжиття заходів щодо усиновлення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 8) вжиття заходів щодо влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування під опіку, піклування, у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу; до закладу освіти, охорони здоров'я або іншого дитячого закладу;
- 9) здійснення:
- нагляду за умовами проживання і виховання усиновлених дітей, які проживають на території України, за місцем проживання усиновлювачів до досягнення дітьми вісімнадцяти років та контролю цільового використання коштів грошової допомоги при усиновленні дитини;
 - контролю умов утримання і виховання дітей та перевірки виконання функцій із соціально-правового захисту дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності;

- перевірки стану виховної роботи з дітьми у закладах освіти за місцем проживання;
- 10) організацію та проведення разом з іншими структурними підрозділами виконавчого органу міської ради, уповноваженими підрозділами органів Національної поліції заходів щодо соціального захисту дітей, виявлення причин бездоглядності і безпритульності дітей (організацію профілактичних заходів (рейдів);
 - 11) ведення обліку дітей, які перебувають у СЖО;
 - 12) захист житлових і майнових прав дітей, зокрема розгляд питань щодо вчинення правочинів з майном дітей, збереження майна, а також сприяння в отриманні житла дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, які його не мають;
 - 13) вжиття заходів щодо повернення в Україну дітей, позбавлених батьківського піклування, які є громадянами України: взаємодію із закордонними дипломатичними установами України, організацію зустрічі дитини на території України, її тимчасового влаштування;
 - 14) повернення дітей-іноземців до місць їхнього постійного проживання;
 - 15) соціальний захист дітей, розлучених із сім'єю, дітей-біженців, дітей, які потребують додаткового захисту;
 - 16) підготовку рішень виконавчого органу міської ради як органу опіки та піклування про його висновки при розгляді судом спорів щодо імені, прізвища, по батькові дитини, участі одного з батьків у її вихованні, місця проживання дитини;
 - 17) соціальний захист внутрішньо переміщених дітей, у тому числі:
 - вжиття заходів щодо надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;
 - подання заяви від імені дитини, що прибула без супроводу законних представників, про взяття її на облік як особи, переміщеної з тимчасово окупованої території або району проведення антитерористичної операції / операції об'єднаних сил, до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення місцевої державної адміністрації;

- 18) участь у допиті малолітніх і неповнолітніх свідків, участь у судовому розгляді неповнолітнього обвинуваченого;
- 19) здійснення контролю за цільовим використанням аліментів;
- 20) перевірку за необхідності умов роботи працівників, яким не виповнилось 18 років, на підприємствах, в установах та організаціях різних форм власності;
- 21) розгляд на засіданні комісії з питань захисту прав дитини питання про доцільність цілодобового перебування дитини в закладі незалежно від типу, форми власності та підпорядкування за поданням структурного підрозділу з питань освіти, охорони здоров'я або соціального захисту населення органу опіки та піклування (залежно від типу закладу, до якого зараховується дитина на цілодобове перебування) та підготовку відповідного рішення.
- 22) соціальний захист дітей, постраждалих від жорстокого поводження, в тому числі домашнього насильства та торгівлі людьми (далі – постраждала дитина), зокрема:
 - розроблення та виконання заходів із захисту прав та законних інтересів постраждалої дитини та дитини-кривдника;
 - прийом та розгляд заяв і повідомлень про домашнє насильство та торгівлю людьми стосовно дітей та за участю дітей;
 - інформування постраждалої дитини, її батьків, інших законних представників, якщо вони не є кривдниками дитини, про права, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися;
 - інформування дитини-кривдника, її батьків, інших законних представників про права дитини, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися;
 - влаштування дитини в центр соціально-психологічної реабілітації дітей, притулок для дітей служби у справах дітей, інші установи для дітей незалежно від форми власності та підпорядкування, в яких створено належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб, а також здійснення контролю за умовами її перебування, надання допомоги у разі неможливості проживання дитини з батьками, іншими законними представниками у зв'язку із вчиненням ними торгівлі дітьми, домашнього насильства стосовно цієї дитини або за її участю;

- проведення профілактичної роботи з батьками, іншими законними представниками дитини щодо запобігання торгівлі людьми, домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей;
- порушення перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення до відповідальності згідно із законом посадових осіб у разі невиконання або неналежного виконання ними обов'язків під час виявлення фактів торгівлі дітьми, домашнього насильства, а також під час роботи з постраждалою дитиною, дитиною-кривдником;
- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сферах запобігання та протидії торгівлі людьми, домашньому насильству;
- проведення інших передбачених законодавством заходів у сферах запобігання та протидії торгівлі людьми, домашньому насильству стосовно дітей чи за участю дітей.

Служба у справах дітей виконавчого органу сільської, селищної ради забезпечує ті ж функції, що і служба виконавчого органу міської ради, крім підпунктів 7, 9.

Соціальні послуги на рівні відповідної територіальної громади надаються шляхом ведення випадку. Надання спеціалізованих соціальних послуг особам, дітям, сім'ям, які перебувають у СЖО, може бути організовано в межах співпраці територіальних громад або шляхом залучення відповідно до законодавства надавачів соціальних послуг недержавного сектору, зокрема громадських, благодійних, релігійних організацій, фізичних осіб – підприємців, що відповідають критеріям діяльності надавачів соціальних послуг.

✓ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Типове положення про районний, міський, районний у місті, селищний, сільський центр соціальних служб затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 479 (далі – Типове положення).

Міський, районний, районний у місті, селищний, сільський центр соціальних служб (далі – Центр) є закладом, що проводить соціальну роботу із сім'ями, дітьми та молоддю, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, і надає їм соціальні послуги.

Відповідно до потреб громади у соціальних послугах у Центрі можуть утворюватися:

- 1) стаціонарні служби (відділення), що:
 - виконують роботу із запобігання відмовам від новонароджених дітей;
 - здійснюють соціально-психологічну реабілітацію дітей та соціальну адаптацію осіб із числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
 - надають тимчасовий притулок сім'ям з дітьми;
- 2) денні служби (відділення), що забезпечують:
 - соціально-психологічну підтримку внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції, осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях і членів їх сімей;
 - соціальний супровід сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
 - соціальний супровід прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників та усиновлювачів;
 - соціальний патронаж дітей і молодих людей, які перебувають у конфлікті із законом;
 - денний догляд за дітьми з інвалідністю, а також дітьми, яким не встановлено інвалідність, із тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами, що дають право на надання їм відповідно до законодавства соціальних послуг;
- 3) спеціалізовані служби підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, зокрема денний центр соціально-психологічної допомоги, службу первинного соціально-психологічного консультування;

4) мобільні бригади екстреного реагування.

Центр може утворювати інші структурні підрозділи (служби), діяльність яких спрямовується на проведення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю і надання їм соціальних послуг, з урахуванням потреб, визначених у відповідній адміністративно-територіальній одиниці.

Центр відповідно до визначених для нього завдань:

- 1) здійснює заходи щодо:
 - запобігання потраплянню у складні життєві обставини осіб та сімей, упровадження новітніх соціальних технологій, спрямованих на недопущення, мінімізацію чи подолання складних життєвих обставин;
 - виявлення отримувачів соціальних послуг та ведення їх обліку;
 - соціальної та психологічної адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа з метою підготовки до самостійного життя, організації наставництва;
 - надання особам, які постраждали від домашнього насильства, та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, вичерпної інформації про їх права та можливість отримання допомоги;
- 2) проводить оцінювання потреб осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, у соціальних послугах, визначає методи соціальної роботи, забезпечує психологічну підтримку;
- 3) надає соціальні послуги відповідно до державних стандартів соціальних послуг, зокрема:
 - соціального супроводу;
 - консультування;
 - соціальної профілактики;
 - соціальної інтеграції та реінтеграції;
 - соціальної адаптації;
 - соціального супроводу сімей, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

- кризового та екстреного втручання;
 - представництва інтересів;
 - посередництва (медіації);
 - інші соціальні послуги відповідно до визначених потреб;
- 4) забезпечує соціальне супроводження прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу;
 - 5) забезпечує соціальний патронаж осіб, які відбули покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі на певний строк, а також звільнених від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом;
 - 6) складає план реабілітації особи, яка постраждала від торгівлі людьми;
 - 7) вносить відомості до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг;
 - 8) проводить моніторинг та оцінювання якості наданих ним соціальних послуг;
 - 9) створює умови для навчання та підвищення кваліфікації фахівців, які надають соціальні послуги;
 - 10) взаємодіє з іншими суб'єктами системи надання соціальних послуг, а також з органами, установами, закладами, фізичними особами – підприємцями, які у відповідній адміністративно-територіальній одиниці в межах своєї компетенції надають допомогу вразливим групам населення та особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, та/або забезпечують їх захист;
 - 11) інформує жителів адміністративно-територіальної одиниці та кожного отримувача соціальних послуг у формі, доступній для сприйняття особами з будь-яким видом порушення здоров'я, про перелік соціальних послуг, які він надає, обсяг і зміст таких послуг, умови та порядок їх отримання;
 - 12) інформує жителів адміністративно-територіальної одиниці про сімейні форми виховання та проводить попередній відбір кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі;

- 13) бере участь у визначенні потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах, а також у розробленні та виконанні програм надання соціальних послуг, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах;
- 14) готує статистичні та інформаційно-аналітичні матеріали стосовно наданих соціальних послуг і проведеної соціальної роботи, які подає засновнику;
- 15) забезпечує захист персональних даних осіб, сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, інших вразливих категорій осіб, яким центром надаватимуться соціальні послуги, а також осіб, що повідомили про перебування осіб/сімей у складних життєвих обставинах, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Підставою для надання Центром соціальних послуг є:

- направлення особи/сім'ї для отримання соціальних послуг, видане відповідно до рішення структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської міста обласного значення, районної в місті (у разі її утворення) ради, сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади про надання послуг центром;
- результати оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах.

Прийняття рішення про надання соціальних послуг Центром, визначення їх обсягу, строку, умов надання та припинення, призначення фахівця, відповідального за ведення випадку особи/сім'ї, проводиться у відповідності до Порядку, затвердженому постановою КМУ від 1 червня 2020 р. № 587.

☑ ДО ОСОБЛИВОЇ УВАГИ:

Робота Фахівців Центру щодо забезпечення соціального супроводження ПС, ДБСТ регламентована Порядком здійснення соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, затвердженим наказом Мінсоцполітики від 23.09.2009 № 3357.

✓ ВІДДІЛ (УПРАВЛІННЯ) ОСВІТИ

Повноваження органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) у сфері освіти ст. 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (далі – Закон № 280) віднесено до відомих виконавчих органів сільських, селищних, міських рад разом з повноваженнями у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту.

ВАЖЛИВО! У сфері освіти виконавчі органи сільських, селищних, міських рад наділені власними (самоврядними) та делегованими повноваженнями.

До власних (самоврядних) повноважень ОМС у сфері освіти віднесено³:

1. Управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення.
2. Забезпечення здобуття повної загальної середньої, професійно-технічної освіти у державних і комунальних загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах, вищої освіти у комунальних вищих навчальних закладах, створення необхідних умов для виховання дітей, молоді, розвитку їх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій.
3. Створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням.

³ <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/357/26.12.18.pdf>

4. Забезпечення пільгового проїзду учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання і додому у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів.
5. Вирішення питань про надання професійним творчим працівникам на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, необхідних для їх творчої діяльності.
6. Організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, які належать територіальним громадам або передані їм.

До делегованих повноважень ОМС у сфері освіти віднесено:

1. Забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою, а в межах території, на якій поширена регіональна мова, – цією регіональною мовою або мовою меншини згідно з нормами ст. 20 Закону України «Про засади державної мовної політики».
2. Забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти, розвитку і вдосконалення мережі освітніх закладів усіх форм власності, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів, залучення роботодавців до надання місць для проходження виробничої практики учнями професійно-технічних навчальних закладів.
3. Організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку.
4. Надання допомоги випускникам загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності у працевлаштуванні.
5. Забезпечення школярів із числа дітей-сиріт, дітей з інвалідністю/ з інвалідністю I-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу

малозабезпеченим сім'ям», які навчаються в державних і комунальних навчальних закладах, безоплатними підручниками, створення умов для самоосвіти.

6. Організація роботи щодо запобігання бездоглядності дітей.
7. Вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у школах-інтернатах, дитячих будинках, професійно-технічних навчальних закладах та утримання за рахунок держави осіб, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку і не можуть навчатися в масових навчальних закладах, у спеціальних навчальних закладах, про надання громадянам пільг на утримання дітей у школах-інтернатах, інтернатах при школах, а також щодо оплати харчування дітей у школах (групах з подовженим днем)

Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII регулює суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначає компетенцію державних органів та ОМС у сфері освіти.

Так, відповідно до частини другої ст. 66 Закону «Про освіту» районні, міські ради та ради ТГ:

1. Відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечення якості освіти на відповідній території, забезпечення доступності дошкільної, початкової та базової середньої освіти, позашкільної освіти.
2. Планують та забезпечують розвиток мережі закладів дошкільної, початкової та базової середньої освіти, позашкільної освіти.
3. Планують та забезпечують розвиток мережі закладів профільної середньої освіти академічного спрямування (міські ради міст з населенням більше 50 тисяч – самостійно; міські ради міст з населенням менше 50 тисяч – за погодженням з обласною радою).
4. Мають право засновувати заклади освіти, реорганізовувати і ліквідувати їх.

5. Закріплюють за закладами початкової та базової середньої освіти територію обслуговування (крім випадків, встановлених спеціальними законами).
6. Забезпечують доступність дошкільної та середньої освіти для всіх громадян, які проживають на відповідній території, та вживають заходів для забезпечення потреби у дошкільній та позашкільній освіті.
7. Забезпечують та фінансують підвезення учнів і педагогічних працівників до закладів початкової та базової середньої освіти і у зворотному напрямку (у разі потреби – транспортними засобами, пристосованими для перевезення осіб, які пересуваються на кріслах колісних).
8. Ведуть облік дітей дошкільного та шкільного віку у порядку, затвердженому КМУ.
9. Оприлюднюють офіційну звітність про всі отримані та використані кошти, а також перелік і вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на потреби кожного із заснованих ними закладів освіти, та інші видатки у сфері освіти.
10. Забезпечують рівні умови розвитку закладів освіти всіх форм власності.
11. Надають психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги, а також забезпечують психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами.
12. Утворюють інклюзивно-ресурсні центри.
13. Забезпечують відповідність будівель, споруд і приміщень закладів освіти та інклюзивно-ресурсних центрів вимогам доступності згідно з державними будівельними нормами і стандартами.
14. Забезпечують здійснення проектування, будівництва та реконструкції будівель, споруд, приміщень закладів освіти та інклюзивно-ресурсних центрів з урахуванням принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування.
15. Здійснюють інші повноваження у сфері освіти, передбачені законом

✓ ВІДДІЛ (УПРАВЛІННЯ) ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Відділ (управління) охорони здоров'я виконавчого комітету міської (селищної, сільської) ради утворюється за рішенням міської (селищної, сільської) ради та є структурним підрозділом виконавчого комітету міської ради.

Для досягнення мети своєї діяльності Управління охорони здоров'я вирішує наступні завдання⁴:

1. Забезпечення виконання актів законодавства в галузі охорони здоров'я, державних стандартів, критеріїв та вимог, спрямованих на додержання нормативів професійної діяльності в галузі охорони здоров'я, вимог Державних стандартів медичного обслуговування, медичних матеріалів і технологій, підвищення якості надання медичних послуг, збереження навколишнього природного середовища і санітарно-епідемічного благополуччя населення. Нормативна і програмна підтримка закладів, установ і підприємств зазначеної сфери.
2. Забезпечення діяльності і організація фінансування в межах своєї компетенції місцевих програм розвитку та підтримки закладів охорони здоров'я, що знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста (селища, села). Прогнозування розвитку мережі закладів охорони здоров'я для нормативного забезпечення населення медичним обслуговуванням.
3. Координація діяльності закладів, установ та підприємств сфери охорони здоров'я усіх форм власності, розташованих на території міської (селищної, сільської) ради. Забезпечення взаємодії закладів, установ, організацій і підприємств зазначеної сфери з органами державної влади, профспілками, іншими недержавними і громадськими організаціями.

⁴ https://auc.org.ua/sites/default/files/library/modul_3.pdf

4. Участь у формуванні і реалізації кадрової політики у сфері охорони здоров'я в інтересах територіальної громади міста (селища, села).
5. Підготовка проектів розпорядчих актів міської (селищної, сільської) ради, її виконавчих органів і міського (селищного, сільського) голови, в т.ч. нормативного характеру.
6. Здійснення розгляду звернень громадян та прийом громадян з питань, що відносяться до компетенції Відділу за встановленим графіком;
8. Здійснення інших повноважень, покладених на Відділ відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до покладених на нього завдань Відділ (управління) охорони здоров'я реалізує, зокрема, такі функції:

1. Забезпечення надання в межах виділеного фінансування доступного і безоплатного медичного обслуговування на території міста (селища, села).
2. Сприяння розвитку усіх видів медичного обслуговування, удосконаленню мережі лікувальних закладів усіх форм власності.
3. Контроль за забезпеченням відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами і медичними виробами.
4. Аналіз стану охорони здоров'я в місті (селищі, селі), визначення тенденцій і перспектив розвитку сфери охорони здоров'я та підготовка пропозицій.
5. Внесення у встановленому порядку пропозицій по відкриттю, створенню, реорганізації і ліквідації закладів, установ і підприємств охорони здоров'я, що відносяться до комунальної власності територіальної громади міста (селища, села).
6. Участь у перевірках підприємств, закладів, установ і організацій сфери охорони здоров'я, що відносяться до комунальної власності територіальної громади міста (селища, села), у встановленому законом порядку.

7. Організація та здійснення медико-санітарного забезпечення під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
8. Керівництво діяльністю, координація і контроль за роботою закладів охорони здоров'я, що відносяться до комунальної власності територіальної громади міста (селища, села).

Розділ 2.

БАЗОВІ ПРАВА, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ОХОПЛЕНІ МОНІТОРИНГОМ

Моніторинг дотримання прав дитини в умовах децентралізації влади зосереджується на наступних базових правах дитини:

Право на життя та охорону здоров'я (статті 6, 24 Конвенції ООН про права дитини, стаття 27 Конституції України, стаття 6 Закону України «Про охорону дитинства»).

Право на освіту (стаття 28 Конвенції ООН про права дитини, стаття 53 Конституції України, стаття 3 Закону України «Про освіту»).

Право на захист від насильства та гідне ставлення (стаття 19 Конвенції ООН про права дитини, статті 28, 52 Конституції України, стаття 10 Закону України «Про охорону дитинства», стаття 53 Закону України «Про освіту»).

Право на ім'я та громадянство (стаття 7 Конвенції ООН про права дитини, стаття 7 Закону України «Про охорону дитинства»).

Право на виховання батьками та контакт із ними (стаття 9 Конвенції ООН про права дитини, статті 5, 141, 152, 153 Сімейного кодексу України, стаття 11 Закону України «Про охорону дитинства»).

Право на достатній життєвий рівень (стаття 27 Конвенції ООН про права дитини, стаття 48 Конституції України, стаття 8 Закону України «Про охорону дитинства»).

Розділ 3.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ

Моніторингові візити проводяться відповідно до плану моніторингових візитів на відповідний рік за зверненням фізичних чи юридичних осіб щодо порушення прав і свобод дитини.

✓ ЕТАПИ МОНІТОРИНГУ

- 1. ПІДГОТОВЧИЙ.** Полягає у вивченні нормативно-правових актів з питання Моніторингу, запиту й аналізу статистичної чи іншої змістовної інформації;
 - 2. ВИЇЗНИЙ.** Передбачає відвідування об'єктів Моніторингу і представників цільових груп, спостереження, бесіди, вивчення документації, фіксацію інформації;
 - 3. БЕЗВИЇЗНИЙ.** Передбачає вивчення ситуації і реального стану справ за темою моніторингу шляхом перевірки відкритих джерел інформації та/або надсилання запиту об'єкту, проведення опитування засобами дистанційного зв'язку.
 - 4. ПІДСУМКОВИЙ.** Передбачає проведення наради за результатами візиту з керівництвом адміністративно-територіальної одиниці суб'єктами Моніторингу та підготовку реагування Уповноваженого.
-

Моніторинг здійснюється відповідно до Регламенту організації та проведення моніторингових візитів з питань дотримання прав дитини та сім'ї органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, затвердженому наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 15 вересня 2020 року № 123.15/20.

Перелік рекомендованих питань для вивчення охоплює більш широке коло прав дитини, ніж зазначені вище. Якщо під час Моніторингу будуть виявлені порушення інших прав та інтересів дитини, вони мають бути обов'язково зафіксовані.

Моніторинг додержання прав дитини в умовах децентралізації влади передбачає в першу чергу вивчення ситуації безпосередньо в ТГ та відповідній ССД.

✓ **МОНИТОРИНГ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ**

Під час моніторингового візиту до ТГ необхідно в першу чергу зосередитись на питаннях щодо створення/відсутності в громаді ССД або (у разі, коли чисельність дитячого населення ТГ менша, ніж одна тисяча) наявності відповідального за захист прав дитини працівника.

Статтю 12 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» передбачено, що для здійснення функцій щодо опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, у складі служби у справах дітей створюється окремий підрозділ, діяльність якого визначається в установленому порядку. Штатна чисельність такого підрозділу встановлюється залежно від кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, але має становити не менше двох осіб.

У разі створення ССД: з'ясувати питання щодо відповідності штатного розпису ССД вимогам діючого законодавства, наявності фактично

працюючих фахівців, досвіду їх роботи в галузі захисту прав дитини, наявності умов для роботи ЄІАС «Діти». Особливу увагу слід звернути на наявність у ССД права юридичної особи.

ВАЖЛИВО! Відповідно до ст.4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»:

Штатна чисельність працівників районних, міських, районних у містах ССД устанавлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті. Штатна чисельність працівників ССД виконавчих органів сільських, селищних рад відповідних територіальних громад встановлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, але не менше одного працівника на об'єднану територіальну громаду.

ССД мають права юридичної особи⁵.

Діяльність, спрямована на організацію надання соціальних послуг та проведення соціальної роботи в територіальній громаді, регулюється законами України «Про соціальні послуги» , «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», постановами Кабінету Міністрів України, Наказом № 868.

Під час проведення моніторингу територіальної громади доцільно з'ясувати, чи створено умови для отримання жителями громади відповідних соціальних послуг, а саме:

- чи створено надавача соціальних послуг (комунальний заклад), наприклад центр надання соціальних послуг для різних груп осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі – центр надання соціальних послуг), центр соціальних служб та територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

ВАЖЛИВО! Наказом Мінсоцполітики № 868 не рекомендовано зазначені вище суб'єкти включати/приєднувати до структурних підрозділів виконавчого органу сільської, селищної, міської ради.

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Основними недоліками роботи ТГ, які призводять до порушення прав дитини є:

1. Відсутність створеної ССД.
2. Відсутність Центру соціальних служб, ФСП та/або інших закладів, структур, які надають соціальні послуги сім'ям та дітям.
3. Відсутність у створеної ССД статусу юридичної особи (у відповідності до ст.4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»).
4. Відсутність у створеної ССД фактично працюючих штатних працівників.
5. Невідповідність штатного розпису ССД вимогам законодавства.
6. Відсутність фахівця, на кого (у разі відсутності ССД) покладено безпосереднє ведення справ щодо дітей.
7. Відсутність комісії із захисту прав дитини.
8. Відсутність умов для підключення бази даних ЄІАС «Діти».

✓ **МОНИТОРИНГ СЛУЖБИ У СПРАВАХ ДІТЕЙ**

Під час проведення моніторингу ССД територіальної громади, яка приймає особові справи дітей та сімей від ліквідованої ССД РДА, доцільно перевірити наявність наступного переліку документів:

- списки дітей, які перебувають на первинному обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і походять з ТГ;
- списки дітей, які прибули з інших територій та проживають на території ТГ;
- списки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, житло яких належить їм на праві власності (користування) і яке знаходиться на території ТГ (стосується виключно дітей, які не походять із цієї території та не проживають на ній);

- списки дітей, які перебували в РДА на обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах та проживають на території ТГ;
- списки потенційних опікунів / піклувальників, які проживають на території ТГ;
- списки усиновлених дітей, за умовами проживання та виховання яких здійснюється нагляд (стосується виключно дітей, які проживають на території ТГ);
- особові справи дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які залишились без піклування батьків;
- особові справи дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, в тому числі тих, що мають статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, і перебувають відповідно до Оцінки потреб на обліку СЖО.

Під час проведення моніторингу ССД виконавчого органу міської ТГ, яка приймає особові справи дітей та сімей від ліквідованої ССД РДА, додатково до вищеперерахованих документів необхідно з'ясувати інформацію щодо наявності:

- списків потенційних прийомних батьків, батьків-вихователів, які проживають на території ТГ;
- обліку дітей, які можуть бути усиновлені та походять з території ТГ, списки кандидатів в усиновлювачі.

Під час моніторингу необхідно перевірити фактичне виконання ССД наступних функцій:

- ведення у відповідності до законодавства книг та журналів обліку (відповідно до постанови КМУ № 866: «Журналу обліку повідомлень про дітей, які залишились без батьківського піклування», «Книги первинного обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Журналу обліку потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів»);
- видання ССД наказів та їх відповідність вимогам законодавства;
- прийняття рішень про влаштування дітей;

- підготовка та подання позовів органу опіки та піклування в інтересах дітей до суду (в т.ч. у разі прийняття рішення органу опіки та піклування про негайне відібрання дитини у зв'язку із загрозою її життю і здоров'ю, відповідно до частини другої статті 170 Сімейного кодексу України, чи подається у 7-денний строк відповідний позов до суду щодо позбавлення батьків батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав);
- здійснення контролю за умовами утримання, виховання та розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які влаштовані до сімей опікунів, піклувальників, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу (наявність графіків здійснення контролю, щорічних узагальнених звітів про стан утримання та виховання дітей, підготовлених ССД відповідно до п.п. 52 та 53 постанови КМУ № 866);
- здійснення заходів щодо захисту житлових та майнових прав дітей;
- здійснення заходів щодо вирішення сімейних спорів (в т.ч. надання висновків до суду у сімейних спорах, здійснення представництва інтересів дитини у суді (у разі, якщо ні або частково здійснюються, необхідно з'ясувати причину);
- наявність Комісії з питань захисту прав дитини, перелік питань, які розглядаються (діяльність Комісії регламентується Типовим положенням про комісію з питань захисту прав дитини, затвердженим постановою КМУ від 24 вересня 2008 р. № 866 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 800);
- отримання інформації щодо функціонування Єдиної електронної бази даних ЄІАС «Діти» в ТГ (стан підготовки приміщень до роботи з ЄІАС «Діти», надання доступу до ресурсів ЄІАС «Діти»; кількість підключених користувачів ЄІАС «Діти»; наявність підключеного Інтернету; призначення адміністратора безпеки та системного адміністратора місцевого рівня (наявність наказу).

Основними порушеннями в роботі ССД територіальної громади, які мають наслідком порушення прав дитини, є:

1. Видання наказів ССД за умови відсутності статусу юридичної особи.

2. Відсутність прийнятих особових справ дітей та сімей від ліквідованої ССД РДА.
3. Відсутність роботи щодо ведення Книг та Журналів обліку дітей, їх неякісне заповнення.
4. Відсутність прийняття рішень про влаштування дітей, інших проектів рішень, підготовка яких відноситься до компетенції ССД.
5. Відсутність контролю ССД за умовами утримання, виховання та розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які влаштовані до сімей опікунів, піклувальників, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу.
6. Тимчасове влаштування дітей, які залишились без батьківського піклування, до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

ВАЖЛИВО! Питання щодо усиновлення дітей на рівні сільської, селищної ТГ не ведеться.

✓ **МОНИТОРИНГ ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ**

(Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), іншого закладу з надання соціальних послуг)

Під час проведення моніторингу необхідно врахувати, що соціальні послуги відповідно до законодавства надаються Центром соціальних служб, зокрема, дітям / сім'ям з дітьми, які належать до вразливих груп населення та / або перебувають у складних життєвих обставинах, з метою:

- профілактики СЖО та запобігання вразливості дитини / сімей з дітьми;
- сприяння у подоланні дитиною / сім'єю з дітьми СЖО;
- мінімізації негативних наслідків СЖО.

Для віддаленої роботи в громадах можуть бути створені посади Фахівців із соціальної роботи (далі – ФСР).

З метою моніторингу додержання прав дитини необхідно перевірити фактичне виконання Центром соціальних служб (Територіальним центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг), іншим закладом з надання соціальних послуг) наступних функцій:

- забезпечення обов'язковим соціальним супроводом прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, які функціонують на території громади;
- як часто працівник Центру відвідує такі сім'ї;
- чи направлялися клопотання до ССД про припинення функціонування ПС, ДБСТ, звільнення від обов'язків опікуна/піклувальника за результатами соціального супроводу, які були прийняті рішення;
- забезпечення роботи щодо соціальної та психологічної адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які влаштовані до сімей жителів територіальної громади;
- чи здійснюється соціальний супровід осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- організація роботи щодо виявлення та забезпечення соціальними послугами дітей та сімей, які опинились в складних життєвих обставинах;
- забезпечення соціальними послугами дітей з інвалідністю, іншими особливими потребами;
- здійснення функцій щодо пошуку потенційних прийомних батьків, батьків – вихователів ДБСТ відповідно до потреб громади;
- виявлення отримувачів соціальних послуг та ведення їх обліку;
- забезпечення роботи з дітьми та членами їх сімей, які постраждали від домашнього насильства;
- проведення оцінювання потреб дітей/сімей, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у СЖО, у соціальних послугах, визначення методів соціальної роботи, забезпечення їх психологічної підтримки;
- надання соціальних послуг відповідно до державних стандартів соціальних послуг;

- забезпечення взаємодії з іншими суб'єктами системи надання соціальних послуг, а також з органами, установами, закладами, фізичними особами – підприємцями, які у відповідній адміністративно-територіальній одиниці в межах своєї компетенції надають допомогу вразливим групам населення та дітям/сім'ям, які перебувають у СЖО, та/або забезпечують їх захист;
- проведення оцінки потреб дітей/сімей з дітьми у соціальних послугах, а також у розробленні та виконанні програм надання соціальних послуг, розроблених за результатами визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах;
- призначення фахівця, відповідального за ведення випадку;
- участь у роботі міждисциплінарних команд з ведення випадку;
- кількість дітей, які перебувають в закладах цілодобового перебування (інтернатний заклад, притулок, центр соціально-психологічної реабілітації дітей), як часто ФСР відвідує сім'ї влаштованих до закладу дітей, які послуги надаються сім'ї у разі перебування дитини в закладі;
- чи володіють в ЦСС інформацією про кількість дітей з інвалідністю, особливими освітніми потребами, які послуги надаються в громаді таким дітям;
- забезпечення взаємодії із службою у справах дітей та іншими органами та структурами, які дотичні до питань захисту прав дитини.

Основними порушеннями роботи ЦСС, територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Територіальної громади, які призводять до порушення прав дитини, є:

1. Виконання повноважень, що не відносяться до компетенції ЦСС.
2. Відсутність соціального супроводу прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу (які проживають на території ТГ), сімей, які опинились в СЖО.
3. Відсутність роботи з проведення діагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості;

організація реабілітаційних заходів, спрямованих на подолання затримок, відставань у розвитку, психічних та психологічних проблем, пов'язаних із занедбаністю, травмами та хворобами, жорстоким поводженням або насильством, яких зазнала дитина до влаштування в прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу.

4. Відсутність роботи щодо пошуку потенційних прийомних батьків, батьків – вихователів ДБСТ відповідно до потреб громади.
5. Відсутність соціальних послуг для дітей з інвалідністю, іншими ООП.
6. Відсутність роботи/наявність черги щодо процедури складання Акту оцінки потреб дитини та її сім'ї.
7. Відсутність роботи міждисциплінарних команд з ведення випадку.

✓ **МОНИТОРИНГ ВІДДІЛУ (УПРАВЛІННЯ) ОСВІТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ**

Під час здійснення моніторингового візиту слід враховувати вимоги ст.6 Закону України «Про загальну середню освіту», яка передбачає, що «Громадянам України незалежно від раси, кольору шкіри, особливостей інтелектуального, соціального і фізичного розвитку, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, стану здоров'я, особливих освітніх потреб, місця проживання, складних життєвих умов, мовних або інших ознак забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти у державних і комунальних навчальних закладах».

Крім того, у ст. 6 Закону України «Про освіту» зазначено, що держава створює умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти».

Враховуючи вимоги законодавства, важливо звернути увагу на наступні напрями роботи:

- забезпечення рівних умов доступу дітей громади до здобуття освіти;
- рівень охоплення та періодичність здійснення обліку дітей дошкільного та шкільного віку, які проживають в межах ТГ;
- наявність інклюзивних освітніх послуг;
- наявність дошкільного закладу/ів: кадрове забезпечення, чи є черга на влаштування до дошкільного закладу освіти (далі – ДЗО), чи відповідає нормативам наповнюваність груп, чи є в закладі інклюзивна група, забезпеченість матеріально-технічної бази, організація харчування дітей, у тому числі пільгових категорій дітей, відповідність меню перспективному меню, архітектурна доступність до ДЗО дітей з інвалідністю, територіальна доступність до ДЗО.
- чи забезпечує кількість загальноосвітніх закладів потреби дітей шкільного віку;
- чи навчаються діти у дві зміни;
- чи забезпечені діти в повному обсязі підручниками;
- чи організоване інклюзивне навчання;
- чи є діти, які оформлені на індивідуальну форму навчання (індивідуальна, сімейна, патронаж);
- архітектурна доступність до закладу освіти;
- територіальна доступність до закладу, організація підвезення дітей (в тому числі здійснення перевірок стану здоров'я водіїв шкільних автобусів, технічного стану шкільних автобусів, їх кількості тощо);
- організація харчування дітей, у тому числі тих, які відповідно до законодавства мають пільги на безкоштовне харчування (в тому числі внутрішньо-переміщені діти, діти, які постраждали внаслідок військових дій та збройних конфліктів);
- у разі відсутності на території ТГ інклюзивно-ресурсного центру, з'ясувати, де діти отримують послуги ІРЦ;

- здійснення роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх.

Основними порушеннями роботи відділу (управління) освіти територіальної громади, які призводять до порушення прав дитини, є:

1. Відсутність обліку дітей дошкільного та шкільного віку, які проживають в межах ТГ.
2. Відсутність роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх.
3. Відсутність роботи щодо забезпечення доступності дошкільної, початкової та базової середньої освіти, позашкільної освіти, надання інклюзивних освітніх послуг для дітей, що мешкають в ТГ.
4. Відсутність організації пільгового безкоштовного харчування дітей.
5. Відсутність контролю за технічним станом шкільних автобусів та станом здоров'я їх водіїв.
6. Відсутність інформації щодо кількості дітей, що опинились в СЖО, дітей з інвалідністю, іншими особливими потребами розвитку, які не мають умов та засобів для дистанційного навчання. Відсутність стратегії навчання таких дітей та контролю за станом засвоєння знань в період дистанційного навчання.

✓ МОНИТОРИНГ ВІДДІЛУ (УПРАВЛІННЯ) ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Під час моніторингового візиту до відділу (управління) охорони здоров'я доцільно звернути увагу на наступні питання:

- забезпеченість ТГ медичними працівниками;
- чи є в ТГ діти з інвалідністю, іншими, в тому числі рідкісними (орфанними) захворюваннями, які послуги їм надаються;
- забезпечення, у разі наявності, необхідними ліками та медичними засобами паліативних хворих, дітей, які хворіють на рідкісні (орфанні) захворювання, тощо;

- стан забезпечення вакцинації дітей відповідно до Календаря щеплень;
- забезпечення проведення профілактичних оглядів, наявність вузьких спеціалістів, доступність до медичних та реабілітаційних послуг.

Основними порушеннями роботи відділу (управління) охорони здоров'я Територіальної громади, які призводять до порушення прав дитини, є:

1. Відсутність медичних послуг для дітей з інвалідністю, ментальними захворюваннями, іншими особливими потребами розвитку.
2. Відсутність забезпечення, у разі наявності, необхідними ліками та медичними засобами паліативних хворих, дітей, які хворіють на рідкісні (орфанні) захворювання тощо.
3. Порушення термінів вакцинації дітей, в тому числі внаслідок відсутності вакцини.
4. Відсутність профілактичних оглядів, вузьких спеціалістів.
5. Відсутність реабілітаційних послуг.

Додаток 1.

ЗАКОНОДАВСТВО, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ, СЛУЖБ, ЗАКЛАДІВ ТОЩО В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

☑ **КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ**

- Сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою (ч. 3 ст. 51)
- Утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу (ч. 3 ст. 52)

☑ **ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ**

- органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад (ст. 56).

☑ **СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (ст.19)**

1. У випадках, передбачених цим Кодексом, особа має право на попереднє звернення за захистом своїх сімейних прав та інтересів до органу опіки та піклування.
2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів від часу його винесення заінтересована особа не звернулася за захистом своїх прав або інтересів до суду, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 170 цього Кодексу.
3. Звернення за захистом до органу опіки та піклування не позбавляє особу права на звернення до суду.

У разі звернення з позовом до суду орган опіки та піклування припиняє розгляд поданої йому заяви.

4. При розгляді судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, виселення дитини, зняття дитини з реєстрації місця проживання, визнання дитини такою, що втратила право користування житловим приміщенням, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов'язковою є участь органу опіки та піклування, представленого належною юридичною особою.
5. Орган опіки та піклування подає суду письмовий висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, які стосуються справи.
6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування, якщо він є недостатньо обґрунтованим, суперечить інтересам дитини.

СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ:

Глава 18 Усиновлення

Глава 19 Опіка та піклування над дітьми

Глава 20 Патронат над дітьми

Глава 20-1 Прийомна сім'я

Глава 20-2 Дитячий будинок сімейного типу

- Закон України «Про охорону дитинства»
- Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
- Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей»

- ☑ Закон України «Про соціальні послуги»
- ☑ Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»
- ☑ Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»:
- ☑ Штатна чисельність працівників районних, міських, районних у містах служб у справах дітей устанавлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті. Штатна чисельність працівників служб у справах дітей виконавчих органів сільських, селищних рад відповідних територіальних громад встановлюється з розрахунку один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, але не менше одного працівника на об'єднану територіальну громаду (стаття 4).
- ☑ Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей мають права юридичної особи (стаття 4).
- ☑ Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866.
- ☑ Порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2008 № 905.
- ☑ Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2006 № 564.
- ☑ Положення про прийомну сім'ю, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 565
- ☑ Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 № 893 «Деякі питання захисту прав дитини та надання послуги патронату над дитиною».

- ☑ Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 268.
- ☑ Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.20018 № 658.
- ☑ Порядок забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585.
- ☑ Порядок організації надання соціальних послуг, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 587.
- ☑ Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 «Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів».
- ☑ Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8.
- ☑ Деякі питання адміністрування надання місцевими державними адміністраціями і територіальними громадами соціальної підтримки у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей (в т.ч. Методичні рекомендації щодо організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей), затверджені Наказом Мінсоцполітики від 30.12.2020 № 868.

Додаток 2.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОВНЕННЯ ЗВІТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ

Наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 15.09.2020 № 123.15/20 затверджено Регламент організації та проведення моніторингових візитів/безвізних перевірок з питань дотримання прав дитини та сім'ї органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності.

ЗВІТ **за результатами моніторингового візиту**

до _____

(повна назва органу/установи, моніторинг якої здійснювався)

Склад моніторингової групи:

1. ПІБ, посада
2. ПІБ, громадського монітора, експерта

Керівництво органу/установи

1. ПІБ, посада

Відповідно до вимог статті 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини спільно з представниками громадськості _____ року здійснено моніторинговий

візит до _____,
що розташована(ий) за адресою: _____.

Попередній моніторинговий візит здійснювався _____.
За його результатами було надано такі рекомендації:

1. _____
2. _____
3. _____

Аналіз виконання наданих рекомендацій за результатами моніторингового візиту наводиться нижче.

Під час візиту моніторинговою групою було зазначено про такі позитивні зрушення у діяльності органу/установи (за наявності):

Кількість осіб (дітей), з якими проведено анонімні інтерв'ю під час візиту _____.

Під час моніторингового візиту було виявлено такі порушення прав та інтересів дітей:

1. Право на життя і охорону здоров'я (стаття 6 Конвенції ООН про права дитини, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України, стаття 6 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.

2. Право на ім'я та громадянство (стаття 7 Конвенції ООН про права дитини, стаття 7 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
3. Право на виховання батьками та контакт із ними (стаття 9 Конвенції ООН про права дитини, статті 5, 141, 152, 153 Сімейного кодексу України, стаття 11 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
4. Право на вільне висловлення поглядів та отримання інформації (статті 12, 13 Конвенції ООН про права дитини, стаття 34 Конституції України, стаття 9 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
5. Право на свободу думки, совісті та релігії (стаття 14 Конвенції ООН про права дитини, статті 34, 35 Конституції України, стаття 9 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
6. Право на захист від насильства та право на гідне ставлення (стаття 19 Конвенції ООН про права дитини, статті 28, 52 Конституції України, стаття 10 Закону України «Про охорону дитинства», стаття 53 Закону України «Про освіту»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
7. Право на достатній життєвий рівень (стаття 27 Конвенції ООН про права дитини, стаття 48 Конституції України, стаття 8 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
8. Право на освіту (стаття 28 Конвенції ООН про права дитини, стаття 53 Конституції України, стаття 3 Закону України «Про освіту»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.

9. Право на відпочинок і дозвілля, участь у культурному житті (стаття 31 Конвенції ООН про права дитини, стаття 54 Конституції України, стаття 20 Закону України «Про охорону дитинства»). Зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.
10. Інші права (інтереси) дитини.

Рекомендації та результати моніторингового візиту:

1. Керівнику об'єкта моніторингу.
2. Керівнику органу виконавчої влади або місцевого самоврядування, якому підпорядкований об'єкт моніторингу, іншим органам залежно від компетенції.

Підписи членів моніторингової групи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ДОДЕРЖАННЯ
ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини